

УКРАЇНА

(19) UA (11) 54177 (13) U
(51) МПК (2009)
C02F 11/00

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ
І НАУКИ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНИЙ ДЕПАРТАМЕНТ
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ
ВЛАСНОСТІ

ОПИС ДО ПАТЕНТУ НА КОРИСНУ МОДЕЛЬ

видається під
відповідальність
власника
патенту

(54) СПОСІБ УТИЛІЗАЦІЇ ТОКСИЧНИХ ВІДХОДІВ

1

2

(21) u201006101

(22) 20.05.2010

(24) 25.10.2010

(46) 25.10.2010, Бюл.№ 20, 2010 р.

(72) ВІТЕНЬКО ТЕТЯНА МИКОЛАЇВНА, ГУЦАЛ
ОКСАНА ЗІНОВІЇВНА, ЗАРЕЦЬКА ТЕТЯНА ВІК-
ТОРОВНА

(73) ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІ-
ЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ПУЛЮЯ

(57) Спосіб утилізації токсичних відходів, при яко-
му токсичні відходи (гальванічний шлам) змішують

з середньозернистим кварцовим піском у масово-
му співвідношенні 1:4, додають рідке скло у кілько-
сті 1/5 від маси суміші, змішують, формують, витри-
мують у насиченому затвірному розчині
впродовж трьох діб, промивають і сушать, який
відрізняється тим, що як токсичні відходи вико-
ристовують висушений відпрацьований сорбент на
основі цеоліту, який не підлягає регенерації, і який
змішують з середньозернистим кварцовим піском
у масовому співвідношенні 3:2.

Корисна модель належить до галузі охорони
навколишнього середовища від забруднень про-
мисловими відходами, зокрема відпрацьованими
сорбентами важких металів, з подальшим їх вико-
ристанням у господарстві.

Відомо спосіб утилізації токсичних відходів,
при якому токсичні відходи (гальванічний шлам)
змішують з середньозернистим кварцовим піском
у масовому співвідношенні 1:4, додають рідке скло
у кількості 1/5 від маси суміші, змішують, форму-
ють, витримують у насиченому затвірному розчині
впродовж трьох діб, промивають і сушать [див.
патент України №42075 від 15.10.2001 р.].

В основу корисної моделі поставлено завдан-
ня розробити спосіб утилізації токсичних відходів
(відпрацьованих сорбентів на основі цеолітів, які
не підлягають регенерації), з метою перетворення
їх на інертний стійкий матеріал, не шкідливий для
довкілля. Поставлене завдання досягається шля-
хом виконання способу утилізації токсичних відхо-
дів, при якому токсичні відходи змішують з серед-
ньозернистим кварцовим піском у масовому
співвідношенні 3:2, додають рідке скло у кількості
1/5 від маси суміші, змішують, формують, витри-
мують у насиченому затвірному розчині впродовж
трьох діб, промивають і сушать, причому у якості
токсичних відходів використовують висушений
відпрацьований сорбент на основі цеоліту, який не
підлягає регенерації.

На графічному зображенні представлена схе-
ма виконання запропонованого способу.

Запропонований спосіб здійснюється наступ-
ним чином.

Токсичні відходи - висушений відпрацьований
сорбент на основі цеоліту, який не підлягає реге-
нерації, змішують з середньозернистим кварцовим
піском у співвідношенні 3:2; у приготувану суміш
додають рідке скло у кількості 1/5 від маси суміші,
змішують її до необхідної консистенції, яку підда-
ють формуванню. Сформований матеріал витри-
мують три доби у насиченому затвірному розчині.
Як затвірний розчин може бути використаний роз-
чин хлористого кальцію чи інший розчин, що міс-
тить катіони Ca^{+2} . Доцільним є використання в ролі
затвірного розчину елюатів від регенерації (про-
мивання) іонообмінних смол, що містять високу
кількість іонів Ca^{+2} , Mg^{+2} . За час витримання
матеріал набуває твердості, зберігаючи форму.
Для вимивання хлористого натрію з поверхні ма-
теріалу його промивають під проточною водою,
висушують і витримують впродовж чотирьох діб
для вистоювання.

Приклад конкретного виконання способу.

На станції водоочищення природних вод і
промислових стоків від важких металів як фільт-
раційний матеріал використовують сорбенти на
основі цеолітів. Після вивантаження відпрацьова-
них сорбентів, які не підлягають подальшій реге-
нерації з фільтрів, суміш відстоюють, фільтрат
зливають, а отриманий осад висушують. Висуше-
ний осад масою 1,5 т змішують з 1 т піску за допо-
могою бетономішалки. В приготувану суміш вво-
дять 0,5 т рідкого скла і перемішують до
однорідної консистенції. Отриманою масою напов-
нюють форми, які в подальшому розміщують у
ваннах із затвірним розчином (насиченим розчи-
ном $CaCl_2$) і витримують впродовж трьох діб. Про-

(13) U

(11) 54177

(19) UA

тягом часу витримування матеріал у формах набуває необхідної твердості. Після цього його вилучають з форми і промивають у проточній воді від хлористого натрію. Отримані сформовані матеріали висушують.

Отриманий матеріал відрізняється значною механічною міцністю, хімічною стійкістю до води, кислих і лужних середовищ і може бути використаний у виробництві будівельних невідповідальних конструкцій.

Запропонований спосіб відрізняється простою виконання та не потребує значних енергетичних ресурсів, дає змогу використовувати відпрацьовані сорбенти, з локалізацією їх шкідливого впливу на довкілля, як будівельний матеріал. Головною відмінністю утилізованого матеріалу є те, що за своїм хімічним складом і структурною будовою він відповідає природним матеріалам гірських порід.

